

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De
Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis,
Commentariorum Libri LVIII**

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Ardens oratio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

inturgefcit tempore, in Æthiopia maximas fieri compertiffimum habebant, quibus in Nilum colla-
bentibus cataclyfmo facto, Ægyptum univerfam sub aquis verfari, veluti lingua humore unda-
cumq; ad ipfam confluentem, femper in udo eft, aliquo femper corrivio irrigatur alluiturque. Quo-
niam vero illis fertiliffima rerum omnium ubertas à Nilo eft, rerum itidem caufas omnium origi-
nemque in humorem refererebant, omniumque parentem, omni rejefta controverfia, celebrabant.
Quorum opinionem Thales Milefius fecutus, ex aqua omnia fenfit effe, & in aquam viciffim reditu-
ra: principium quippe animantium omnium effe genituram, eandemq; humidam ex quo fimile effe
veri iudicabat, ex humore oriri omnia: quæ ratio fuit ut maritum Græci potionis nomine nuncupa-
rent, πῶσις enim utrumque horum fignificat. Præterea ftirpes omnes humido aluntur, humido ad
fruges evadunt, humoris autem penuria interim exarefcunt. Solis adhæc ignis fiderumque omni-
um aquarum exhalationibus alitur, quinimo & mundus ipfe, ut præftantiffimi Philofophorum af-
verant: quod quidem apud Ægyptios tam perfuafibiliter receptum erat, ut Solem & Lunam non
curru, fed navigio uti dicerent, ad nutrimentum fcilicet & generationem eorum hoc referentes.

Ἄρχω
πῶσις πῶσις
πῶσις ὕδατος
Diog. in
Thalete.

ÆGYPTUS. CAP. V.

PRæcipuam autem Ægypti effigiem ex imagine cordis in
ardenti ara thuribulove confidentis, oftendere confue-
runt: calida enim ac humida eft Ægyptus, in Australibus præ-
fertim locis, quemadmodum & cor, idemque in finiftram
hominis partem toto declinat turbine. Alibi vero antarcticas
regiones, Siniftras ab eis appellari docuimus, in illis autem
oriri Nilum, in quo fumma eorum religio, & à quo paulo an-
te omnia proficifci, ex eorundem inftitutis dicebamus.
Quod vero pertinet ad thuribulum, Hippon Philofophus,
ut ex Cratere didicimus, fabula cui titulus πῶσις, cœ-
lum veluti præfurnium effe dixit, homines vero carbones.
Sed hæc melius ex Homero declarabuntur: ait is, nullius di-
fciplina quantumlibet remota nefcius, Jovem cum reliquis diis, Solem quippe ftellasque o-
mnes ad Æthiopum epulas invitatos accedere: quafi velit id, quod paulo ante dicebamus, in-
nuere, hauriri ex udo nutrimenta fidentibus. Accumbunt vero apud Æthiopes, quia circa Oceani
oram non nifi Æthiopes habitant, quos vicinia Solis, vel diuturna parallelorum mora ufque ad
nigri coloris fpeciem exurit. Oceanum autem quemnam alium hic intelligamus, nifi Nilum, cui
antiquiffimum id cognomentum fuit: propterea quod Nilum illi, ut dictum, totius humoris fons
tem arbitrantur, Ægyptumq; ipfam fuapte vi tantam aquarum redundantiam evomere? Erit ita-
que cor Ægypti inftar, hoc uti fanguinis, ita hæc primarium totius humoris receptaculum: thuri-
bulum vero convivas ipfos, utpote facrificulos, indicabit hofliarum fuper ignem pofitarum mado-
re exhilaratos.

Homerus
Iliad. 6.

ARDENS ORATIO. CAP. VI.

SED cur non potius dicamus, Cor ita in thuribulo pofitum fignificare orationes, precesve, que
furo ex corde proferuntur ad Deum: idque effe thus illud mundum, quod sibi Deus offerri mandat
in Divinis literis, ex quo fcilicet odorem capiat fuavitatis. In Evangelio Matthæi, ubi Dominus pe-
peram agere Pharifæos inquit, qui non obligare juramentum, quod per altare fieret, arbitrabantur,
fed quod per donum altari illatum: Adamantius cor hominis inter alia fignificata idem & altare intel-
ligit, per votum vero recti alicujus operis deliberationem, quod faciendum fimulac infederit animo,
oblatum uti votum, interpretatur. Nam & Latini vota alia *Concepta*, alia *Nuncupata* vocant. Priora illa
funt, de quibus hic intelligit Adamantius. Quoniam vero multi palam dona hæc elemofynarum
precorum, jejuniorum, offerunt corde, tamen funt alieni à Deo, hi Pharifæi funt, cæcorum duces: qui
quæ exterius perpendunt, quæ vero interius funt, minime contuentur: ita per dona jurandum cen-
fent, non per altare, à quo donis ipfis accidit fanctitas. Monet igitur Dominus, ut confideremus cu-
jusmodi

Cor,ibus
mundum.
Matth. 23.

A *iusmodinam ex corde elemosynæ, vel Psalmi, vel preces, vel jejunia offerantur: atque ita qui te- stem altare, hoc est, cor & conscientiam appellat, per altare jurat, ac perinde omnia quæ continen- tur in eo, complectitur.*

COELUM. CAP. VII.

Plutarchus hanc cordis effigiem subiecto in foco succensam, cœlum indicare contendit, ani- mumque illum, qui propter æternitatem nulli unquam senectuti obnoxius est: Et Apulejanus ^{Egyptus} Trisnegitus ab Hippone non admodum diversus, Ægyptum cœli agnoscit imaginem, iisque omni ^{cœli imago,} bus æquiparari, quæ in cœlo gubernantur exercenturque, & si dicendum sit verius, terram eam to ^{& mundi} tius mundi templum esse. Quinetiam invenias apud nonnullos, universum terrarum orbem in Divi- nis literis nonnunquam Ægypti nomine nuncupatum, ut eo Psalmi loco, *Veniunt legati ex Ægypto,* propterea quod universam terram eodem, quo Ægyptus, modo coagmentatam imaginentur.

CLIBANUS.

CONSCIENTIA IGNE EXAMINATA. CAP. VIII.

F *Acit vero ad hanc cordis significationem Clibanus, in Divinis literis passim propositus, cui cor hominis aptissima confertur similitudine, de quo tam frequens in Mosaicis libris, & Prophetarum aliorum oraculis mentio reperitur, sive per similitudinem, sive fit pro instrumento sacrorum posi- tus: Clibanus enim præfurnium est apud Latinos: per ejus figuram interpretes cor hominis, uti di- ctum superius, intelligunt. Nam quædam Deus apud majores nostros, veteres inquam Prophetas, apponi sibi vult Clibano cocta, hoc est, tacita mentis agitatione examinata: cum scilicet nos erroris penitet, conscientia nostra ardore quodam occulto intra se succenditur, utrumque ipsa suum pau- latim exurere contendit.*

SACRORUM ARCANA. CAP. IX.

A *Damantius putat ex Clibani forma, quæcumque in Divinis literis profundiora vel inenarrabi- lia sunt significari: quippe quæ recondita delitefcunt in sensu mentis, neque facile ad imperitum ^{Clibani in} vulgus proferrî possunt: sunt enim multa hujusmodi, sicut de Camelo, & Sue, & altero quidem ru- ^{sacris lite- ru hiero- glyphica.} minante, sed qui pedem integrum habeat, altero vero bifidam pro se ferente unguam, sed qui mini- me ruminet. Ita etiam de Adamo, per Evam astu Serpentis deceptam, in prævaricationem adducto, quarum historiarum mysticum significatum locis suis exposuimus ex Philone apud Ezechielem, ut ad Adamantium revertamur, quæ de Cherubino, vel de Deo media sui parte succenso, vel de admi- ^{Ezech. 6. 10.} rabili illa visione, sunt literis demandata, nisi coquantur in Clibano, neque quidem mandi, neq; de- vorari, ita ut sunt cruda, poterunt: hoc est, ut cruditatem hanc interpretemur, nisi qui latet interius sensus divini calore ignis molliatur, excocetque: ita cibus fiat, ut mandi possit, & ad nutrimentum as- sumi, aliquid semper occurfabit, asperitate sua difficile, quod ab eorum gustu mortales avertat. Osee dicitur est: *Corda eorum sicut Clibanus incaluerunt,* quod longe feciore à superioribus sensu tunc fie- ^{Osee 6. 7.} ri intelligendum est, cum vitiorum ardor cor ipsum interius exurit: quippe cum mortales flagranti cupidine incensî, suam ipsimet perniciem affectantur: in medio enim hæc posita sunt, utrum res ad sacrificium coquere, an exurere potius inutiliter velimus. Atque ita Clibanus varia interioris affectus habet significata, proque sensu mystico figuratur. Minime vero prætereundum videtur, quod Hiero- solymitanus Hefychius hieroglyphice super Clibano philosophatur eo Levit. loco: *Cum autem ob- ^{Levit. 6. 2.} tuleris sacrificium cœlum in Clibano de simila.* Nam per Clibanum Mariæ virginis uterum significari tradit; Clibano enim ignis superponitur, qui supponitur in craticulæ ministerio. Veluti enim Cliba- nus & ignem & panem coquendum de super accipit, ita Dei genitrix Spiritum sanctum, & Dei verbum in utero suo conficiendum maturandumque suscepit, & quæ multa in hanc sententiam profequitur. Est vero Clibanus, tum furnus, tum sartago, aut testa quædam grandior, operculo vel ferreo, vel ex are præmunita, supra quod ardentes prunæ ingeruntur: ut quod intra positum est, coquatur, condiaturque; alicubi totum hoc opere figulino conficitur. Ad hujus autem similitudinē formata est pe- ^{ctoris}*